

Bruksela, dnia 15.7.2015 r.
COM(2015) 339 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Stworzenie nowego ładu dla odbiorców energii

{SWD(2015) 141 final}

1. WPROWADZENIE

Strategia ramowa na rzecz utworzenia unii energetycznej¹ prezentuje wizję unii energetycznej „stawiającej obywateli w samym centrum, w której obywatele biorą odpowiedzialność za transformację sektora energetycznego, czerpią korzyści z nowych technologii, aby zmniejszyć swoje rachunki, biorą czynny udział w rynku, oraz w której konsumenci podatni na zagrożenia są chronieni”.

Jakkolwiek w ciągu w ostatnich dziesięciu lat sektor energetyczny w Europie uległ głębokiej przemianie, adekwatna transformacja czeka również detaliczne rynki energii, które stanowią główny temat niniejszego komunikatu. Do przeszkód, jakie napotyka konsumenci – gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa i przemysł, w pełnym wykorzystaniu bieżącej transformacji sektora energetycznego, skutecznej kontroli własnego zużycia oraz obniżeniu rachunków należą:

- brak odpowiednich informacji na temat kosztów i zużycia czy też ograniczenia w przejrzystości ofert, utrudniające konsumentom (lub wiarygodnym pośrednikom, przedsiębiorstwom świadczącym usługi energetyczne takim jak działający w ich imieniu koncentratorzy) dokonanie oceny sytuacji na rynku i wykrywanie możliwości,
- coraz większa proporcja opłat za korzystanie z sieci oraz podatków, a w szczególności dodatkowych obciążeń w końcowych rachunkach za elektryczność przeciętnego gospodarstwa domowego,
- niewystarczający poziom konkurencji na wielu rynkach detalicznych, brak wynagrodzenia za aktywne uczestnictwo oraz trudności w zmianie dostawcy działają zniechęcająco,
- niewystarczająco rozwinięte rynki usług energetycznych w sektorze mieszkalnym i powolna reakcja na zapotrzebowanie mieszkalne prowadzą do zawężenia wyboru dla konsumentów,
- powstrzymywanie konsumentów od własnej produkcji energii i konsumpcji własnej zmniejsza ich potencjalne korzyści,
- nierówny dostęp do informacji i wysokie bariery wejścia dla nowych konkurentów spowalniają proces przyjęcia dostępnych zaawansowanych technologii i rozwiązań takich jak inteligentne systemy pomiarowe, inteligentne urządzenia, rozproszone źródła energii i usprawnienia w zakresie efektywności energetycznej.

Przedstawiona przez Komisję wizja nowej struktury rynku energii elektrycznej ma na celu stworzenie nowego ładu niosącego korzyści dla odbiorców energii, w szczególności poprzez lepsze łączenie rynków hurtowych i detalicznych. Dzięki wykorzystaniu nowych technologii nowe i innowacyjne przedsiębiorstwa świadczące usługi energetyczne powinny umożliwić wszystkim konsumentom swobodne uczestnictwo w procesie transformacji energetyki, poprzez zarządzanie własną konsumpcją umożliwiając wdrażanie energooszczędnych

---

¹ COM(2015) 80 final.

rozwiązań, które pozwalają zaoszczędzić pieniądze i przyczyniają się do ogólnego zmniejszenia zużycia energii.

2. TRÓJFILAROWA STRATEGII NA RZECZ NOWEGO ŁADU DLA ODBIORCÓW ENERGII

Zakrojone na szeroką skalę konsultacje z obywatelami, konsumentami i zainteresowanymi podmiotami, w tym konsultacje publiczne w pierwszej połowie 2014 r.² oraz dyskusje w grupach ekspertów pod kierunkiem Komisji³ pozwoliły na zidentyfikowanie następujących trzech kardynalnych punktów, uznanych za nieodzowne dla budowy nowego ładu dla konsumentów. Są to: wzmocnienie pozycji konsumenta, inteligentne domy i sieci, zarządzanie danymi i ich ochrona.

2.1. Umocnienie pozycji konsumenta jako uczestnika rynku

2.1.1. Oszczędność pieniędzy i energii dzięki lepszemu wymianom informacji

Konsumenci przeznaczają średnio 6,4 % całkowitych wydatków na konsumpcję energii elektrycznej i ciepłej, gazu, chłodzenia – to jest o całe 15 % więcej niż pięć lat temu. Około 40 % energii wykorzystywanej w UE zużywa się w budynkach, z czego 80 % służy do ogrzewania i chłodzenia⁴.

Bardziej efektywne wykorzystanie energii jest kluczowym elementem ograniczania rachunków konsumentów, dlatego też efektywność energetyczna jest uwzględniana we wszystkich procesach decyzyjnych w sprawie unii energetycznej. Jakkolwiek nowoczesne wyposażenie budynków ma kluczowe znaczenie w tym względzie, już zainstalowanie prostych narzędzi, takich jak systemy sterowania ogrzewaniem i termostaty może wywrzeć znaczący wpływ na zużycie energii. Znaczne oszczędności energii można osiągnąć również przez zwiększenie energooszczędności produktów takich jak bojler, telewizory, lodówki i pralki. Zmieniony wniosek w sprawie etykiet efektywności energetycznej przedstawiony w ramach niniejszego pakietu ma zapewnić większą przejrzystość, zachęcić producentów do wprowadzania innowacji i wspomóc konsumentów w dokonywaniu świadomych wyborów nastawionych na najbardziej wydajne urządzenia.

Wprowadzenie opomiarowania i rozliczeń indywidualnego zużycia w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych może spowodować zmniejszenie ogólnego zapotrzebowania na ogrzewanie/chłodzenie nawet o 10-30 %⁵. Doświadczenie pokazuje również, że dzięki wprowadzeniu rozwiązań opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, udostępniających użytkownikom końcowym informacje na temat ich

---

² <http://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

³ Grupa zadaniowa ds. inteligentnych sieci; Obywatelskie Forum Energetyczne oraz – w jego ramach – grupy ekspertów ds. wrażliwych odbiorców energii i konsumentów jako uczestników rynku; podgrupa ds. energii w ramach Europejskiej Grupy Konsultacyjnej ds. Konsumentów.

⁴ Źródła: „Ceny i koszty energii w Europie”, COM(2014) 21/2 z 29.1.2014 r., „Efektywność energetyczna i jej wkład w bezpieczeństwo energetyczne a ramy polityczne dotyczące klimatu i energii do roku 2030”, COM(2014) 520 final z 23.7.2014 r. Te i inne kwestie (np. synergia w wyniku połączenia sieci dystrybucji energii elektrycznej i sieci ciepłowniczych/chłodniczych) zostaną uwzględnione w ramach przygotowywanej strategii Unii Europejskiej w zakresie ogrzewania i chłodzenia i w trakcie przeglądu dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

⁵ Źródło: załącznik X do oceny skutków dotyczącej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, (SEC(2011) 779 final z 22.6.2011).

konsumpcji drogą internetową, lokatorzy mogą ograniczyć zużycie energii o ok. 8 %, po prostu zmieniając swoje przyzwyczajenia w korzystaniu z ogrzewania⁶.

Prawodawstwo dotyczące wewnętrznego rynku energii i dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej ustanawiają prawa konsumentów do dokładnych pomiarów i informacji na temat zużycia. Przejrzyste i aktualne informacje o rozliczeniach pogłębiają zaufanie i zaangażowanie konsumentów. Mimo to zdecydowana większość Europejczyków otrzymuje takie informacje nie częściej niż jeden raz lub dwa razy do roku, a spory dotyczące opomiarowania są często występującym zjawiskiem. Aby uprzystępnąć konsumentom treść ich rachunków za energię, Komisja wraz z krajowymi organami regulacyjnymi oceni, w jaki sposób doprowadzić do większej jasności i porównywalności pozycji rachunków za energię wystawianych konsumentom. Powinno to także prowadzić do pogłębienia wiedzy konsumentów na temat poszczególnych składników cen energii i rachunków, zwłaszcza poprzez większą przejrzystość opłat za użytkowanie sieci, podatków i innych opłat.

Wszyscy konsumenci i godni zaufania pośrednicy oraz przedsiębiorstwa usług energetycznych upoważnione przez konsumentów do występowania w ich imieniu powinni mieć łatwy dostęp do danych dotyczących zużycia w czasie rzeczywistym lub po jak najkrótszym niezbędnym czasie, w celu umożliwienia im dostosowania zużycia i oszczędzania energii. Takie dane w czasie rzeczywistym nie są konieczne do celów rozliczeniowych, a zatem można je udostępniać konsumentom bezpośrednio z systemu pomiarowego za pośrednictwem standardowego interfejsu.

Inteligentne liczniki⁷ odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu bezpłatnego i częstego dostępu do dokładnych danych na temat zużycia, optymalnego fakturowania i zażegnania wielu sporów w kwestiach pomiaru energii. Dane pochodzące z państw członkowskich wykazują, że obowiązek posiadania inteligentnych liczników energii elektrycznej do 2020 r.⁸ obejmuje już 72 % europejskich konsumentów w wyniku rozpowszechnienia tej technologii, jak dotąd podjętego lub zaplanowanego w 17 z państw członkowskich⁹. Nakłady i zyski towarzyszące upowszechnianiu takich rozwiązań muszą być sprawiedliwie dzielone przez przemysł z konsumentami, przy uwzględnieniu analizy kosztów i korzyści oraz opinii organizacji branżowych i konsumentekich.

W ramach przygotowań do przeglądu prawodawstwa dotyczącego efektywności energetycznej (dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej, dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków) oraz struktury rynku energii elektrycznej Komisja rozważy, w jaki sposób konsumenci mogliby korzystać z łatwiejszego i częstszego dostępu do swoich danych dotyczących zużycia energii, w szczególności ewentualną możliwość domagania się od dostawcy inteligentnego licznika, jeżeli tego rodzaju technologia nie jest systematycznie rozwijana na danym obszarze.

---

⁶ Opracowanie nt. zmniejszenia zużycia energii w budynkach wyposażonych w inteligentne ICT-SMART 2013/0073.

⁷ „Inteligentny licznik” oznacza system elektroniczny, za pomocą którego można zmierzyć zużycie energii, uzyskując więcej informacji niż w przypadku konwencjonalnego licznika, a także przesyłać i otrzymywać dane przy wykorzystaniu łączności elektronicznej; por. art. 2 pkt 28 dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej (DEE).

⁸ Zob. sprawozdanie „Analiza porównawcza rozpowszechnienia inteligentnego pomiaru w UE 27 ze szczególnym uwzględnieniem energii elektrycznej”, COM(2014) 356. Jak dotąd 16 państw członkowskich zobowiązało się do zainstalowania 245 mln inteligentnych liczników, wartych łącznie około 45 mld euro, do roku 2020.

⁹ Szwecja, Włochy, Finlandia, Malta, Hiszpania, Austria, Polska, Zjednoczone Królestwo, Estonia, Rumunia, Grecja, Francja, Niderlandy, Luksemburg, Dania, Irlandia i Łotwa.

2.1.2. Zapewnianie konsumentom szerokiego wyboru działań

Obecne przemiany w sektorze energii niosą nowe szanse, umożliwiając konsumentom czerpanie korzyści z podejmowania aktywnej roli. Konsumentom w całej Unii powinni mieć prawo wyboru preferowanej formy aktywnego udziału w rynkach energii, czy to bezpośrednio, czy przez delegowanie swoich decyzji ws. energii na rzetelnych pośredników i przedsiębiorstwa usług energetycznych, m.in. koncentratorów działających w imieniu konsumenta.

a) Zmiana dostawcy – uproszczona dzięki większej porównywalności

Zapewnienie wszystkim konsumentom prawa do rozglądania się za najlepszymi warunkami dostaw energii i źródła energii według samodzielnego wyboru jest zasadniczą zmianą wprowadzoną wraz z wewnętrznym rynkiem energii UE. Tym niemniej duża część obywateli nadal nie jest świadoma swojego prawa do zmiany dostawcy lub umowy o dostawę energii. W celu zwiększenia świadomości konsumentów w zakresie tego prawa, jak i innych praw, w 2014 r. Komisja przygotowała informacje dotyczące kluczowych praw konsumentów energii określonych w prawodawstwie UE¹⁰.

Proces zmiany dostawcy musi być prosty technicznie, szybki i rzetelny. Wszelkie inicjatywy podejmowane przez krajowe organy regulacyjne, aby **skrócić czas zmiany, są mile widziane**¹¹. Warto przy tym rozważyć możliwość zniesienia opłat i kar towarzyszących zmianie dostawcy, ograniczających realny wybór dla konsumenta i ogólną konkurencję.

Co najważniejsze, zmiana dostawcy musi opierać się na łatwo dostępnych, przejrzystych, wiarygodnych i łatwo porównywalnych informacjach dotyczących cen, jak również jakości gwarantowanej umową i zadowolenia klientów, np. za pomocą konsumenckich systemów ratingowych obejmujących wszystkich dostawców i wszystkie oferty na rynku. Informacje na temat udziału i rodzaju źródeł energii wykorzystywanych przez dostawców¹² tym bardziej umożliwiają konsumentom dokonywanie bardziej świadomych wyborów.

Komisja będzie współpracowała z krajowymi organami regulacyjnymi w zakresie opracowania kryteriów przejrzystości i wiarygodności dla narzędzi porównawczych na rynku energii oraz zapewnienia każdemu konsumentowi dostępu do co najmniej jednego niezależnego i sprawdzonego narzędzia porównywania umożliwiającego dokonanie oceny obecnej umowy na tle wszystkich innych ofert dostępnych na rynku.

Opierając się na pierwszych krokach dokonanych przez organizacje producentów i konsumentów, a także na dobrych praktykach określonych w ramach Obywatelskiego Forum Energetycznego¹³, Komisja będzie dążyła do określenia, we współpracy z krajowymi organami regulacyjnymi, minimalnych norm dotyczących podstawowych informacji zamieszczanych w reklamie i podawanych na rachunkach, w szczególności w odniesieniu do porównania cen.

¹⁰ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/consumer_scoreboards/10_edition/docs/consumer_market_brochure_14_1027_en.pdf oraz

http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER_Market_Monitoring_Report_2014.pdf

¹¹ Rada Europejskich Regulatorów Energetyki.

¹² Np. takie jak już przewidziane w art. 3 ust. 9 lit. a) i b) dyrektywy 2009/72/WE.

¹³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2012111314_citizen_forum_meeting_working_group_report.pdf;
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20131219-e-billing_energy_data.pdf

Regulacja cen detalicznych może stanowić szczególnie poważną przeszkodę dla skutecznej konkurencji, jak zaznaczono w komunikacie w sprawie unii energetycznej. Państwa członkowskie często przytaczają niesprawne działanie rynków detalicznych lub względy ochrony socjalnej jako uzasadnienie dla praktyki regulowania cen. Cele polityki społecznej, takie jak ochrona wrażliwych konsumentów realizowana za pomocą ogólnych taryf regulowanych nie spełniają wymogu przejrzystości i mogą w rzeczywistości zwiększać koszty energii, tak dla słabszych, jak i dla mniej podatnych na zagrożenia konsumentów. Dlatego należałoby rozważyć bardziej zrównoważone i precyzyjne środki, by pomóc państwom członkowskim w deregulacji cen dla odbiorców końcowych. Komisja współpracuje z państwami członkowskimi w zakresie wycofywania cen regulowanych poniżej kosztów, jak określono w strategii na rzecz unii energetycznej, jednocześnie dopilnowując, żeby wycofywanie takich praktyk było uzupełnione ukierunkowaną, skuteczną ochroną wrażliwych konsumentów. Przykłady skutecznego wycofywania cen regulowanych, takie jak model irlandzki, stanowią wzór dla innych państw członkowskich.

b) Wyzyskanie elastyczności poprzez reagowanie na popyt

Rozwój energii ze źródeł odnawialnych o zmiennej wydajności nadaje zdolności reagowania na zapotrzebowanie jeszcze większą wagę. Efektywność energetyczna i działania po stronie popytu dają często lepsze możliwości równoważenia podaży i popytu niż tworzenie lub utrzymywanie większej liczby eksploatowanych elektrowni lub linii sieci. Oczywiście jest, że decyzja o uczestnictwie w reagowaniu na zapotrzebowanie musi zawsze należeć do konsumenta.

W niektórych częściach Europy wdrożono już detaliczny obrót zdolnościami do reagowania na zapotrzebowanie. Budynki przemysłowe i biurowe w Zjednoczonym Królestwie osiągają już oszczędności sięgające odpowiednio 24 % i 10-36 % poprzez zmniejszenie zużycia energii dzięki elastycznym automatycznym programom reagowania na zapotrzebowanie¹⁴.

Kluczowym czynnikiem umożliwiającym reagowanie na zapotrzebowanie jest dostęp konsumentów do **sygnałów cenowych, które motywują do elastycznego zużycia**. Mogą być one oferowane w formie umów na dostawy opartych na dynamicznie ustalonej cenie lub obejmujących kontrolę obciążeń w odpowiedzi na warunki rynkowe lub sieciowe. Skutki takiej umowy muszą zostać dokładnie wyjaśnione odbiorcy. Kolejną zachętą byłoby wprowadzenie niższych opłat za użytkowanie sieci elektroenergetycznych w przypadku zmniejszonego zużycia, kiedy sieci są przeciążone. O ile konsumenci powinni być zachęceni do uczestnictwa w systemach reagowania na zapotrzebowanie, osób niezdolnych do zmiany swego zapotrzebowania nie można wszakże karać.

Początkowe doświadczenia z umowami opartymi na dynamicznych cenach – mimo że system ten jest wciąż w początkowej fazie rozwoju – pokazują, że takie rozwiązania mogą przynosić korzyści konsumentom¹⁵. Tam, gdzie ma to miejsce w praktyce – np. w Finlandii lub Szwecji – odbiorcy detaliczni coraz częściej wybierają umowy na dostawę energii elektrycznej z systemem dynamicznych cen¹⁶, chcąc skorzystać z 15 % , a nawet 30 % oszczędności na

¹⁴ Fortum 2014, grupa SEAM 2014 i projekt pilotażowy Thames Valley Vision , Bracknell, UK 2013.

¹⁵ W Finlandii w 2014 r. ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych zmalały o 4 % w umowach o cenach stałych, i o około 10 % w umowach powiązanych z ceną kasową, które są najtańszą formą umowy od 2012 r.; źródło: Energiavirasto (NRA) 2015.

¹⁶ W Szwecji nadal dominują na umowy o cenach stałych (43 % w 2012 r.), ale umowy o cenach zmiennych (27,5 %) są coraz bardziej rozpowszechnione (wzrost o 17 % w ujęciu rok do roku). Całkowity koszt energii elektrycznej dla klienta ze standardową umową był wyższy o 50 % w 2012 r. w porównaniu do umów o elastycznych warunkach. Źródło: Energi Inspektion, roczne sprawozdanie za rok 2013.

rachunkach za energię elektryczną. Trwający przegląd dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i opracowanie wniosków ustawodawczych służących wdrażaniu nowej struktury rynku stanowią okazję do przeanalizowania możliwych sposobów zwiększenia dostępności umów o warunkach zróżnicowanych w zależności od czasu.

c) Zmniejszenie rachunków za energię poprzez jej samodzielne wytwarzanie i zużycie

Połączenie zdecentralizowanych jednostek produkcyjnych i możliwości przechowywania z elastycznością popytu mogłoby dodatkowo umożliwić konsumentom przejęcie roli dostawców i administratorów co do (części) własnych potrzeb energetycznych, stanie się producentami i konsumentami i obniżenie swoich rachunków za energię.

Zdecentralizowane wytwarzanie energii odnawialnej, niezależnie od tego, czy używanej przez konsumentów na własny użytek czy też dostarczanej do sieci, może w sposób użyteczny uzupełniać scentralizowane źródła wytwórcze. Tam, gdzie konsumpcja energii ze źródeł własnych utrzymuje równowagę między produkcją a zużyciem własnym, może ona przyczynić się do zmniejszenia zagęszczenia i zatorów w sieci, do ograniczenia strat sieciowych oraz kosztów sieci w perspektywie długoterminowej, które w przeciwnym wypadku musiałyby zostać opłacone przez konsumentów.

Konsument zdolny do wytwarzania własnej energii elektrycznej z lokalnych systemów energii odnawialnej siłą rzeczy zużywa mniej energii elektrycznej z sieci. Będzie to wywierało określony wpływ na kalkulację taryf sieciowych. Taryfy sieciowe powinny być projektowane w sposób odzwierciedlający koszty i uczciwy, jednocześnie uwzględniający wspieranie efektywności energetycznej i celów w zakresie odnawialnych źródeł energii, przy czym muszą one być możliwie proste i zrozumiałe dla konsumentów.

Kwestie samodzielnego wytwarzania energii omówiono szczegółowo w towarzyszącym niniejszemu komunikatowi dokumencie roboczym służb Komisji.

d) Zwiększanie uczestnictwa konsumentów poprzez pośrednictwo i programy zbiorowe

Zbiorowe programy i inicjatywy wspólnotowe pojawiają się coraz częściej w szeregu państw członkowskich. Coraz więcej konsumentów angażuje się w zbiorowe programy samodzielnego wytwarzania energii oraz programy współpracy w celu lepszego zarządzania zużyciem energii. Takie innowacje podejmowane przez konsumentów poszerzają wachlarz innowacyjnych ofert dla konsumentów. Wciąż pojawiają się przedsiębiorstwa w branży usług energetycznych, koncentratorzy, pośrednicy, przedsiębiorstwa zajmujące się przetwarzaniem danych i wiele innych spółek pośredniczących, często również organizacje konsumenckie, gotowe pomóc konsumentom zawierać lepsze umowy w zakresie dostaw energii przy jednoczesnym zwolnieniu ich z procedur administracyjnych i konieczności skomplikowanych poszukiwań.

Tym samym otwierają się również nowe możliwości dla lokalnych społeczności i władz, których lokalne i regionalne inicjatywy w zakresie energii mogą budować wartościowe więzi między decydentami a obywatelami i innowatorami na szczeblu lokalnym.

Porozumienie Burmistrzów łączące ponad 6000 miast-sygnatariuszy pokazuje, że władze lokalne są gotowe odgrywać istotną rolę w nowym systemie energetycznym, m.in. poprzez wspieranie innowacyjnych rozwiązań opracowanych w ramach inicjatywy „Inteligentne miasta i społeczności – europejskie partnerstwo innowacyjne”.

Komisja będzie kontynuowała współpracę z Porozumieniem Burmistrzów w celu ułatwień dla aktywnego uczestnictwa konsumentów w rynku energii oraz w zakresie skutecznego zarządzania dla unii energetycznej, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie energii. Ponadto zmiana dyrektyw w sprawie energii odnawialnej i efektywności energetycznej, a także inicjatywa dotycząca struktury rynku zapewnią okazję do oceny, w jaki sposób ułatwić skuteczny dostęp do innowacyjnych dostawców energii, w tym do systemów zbiorowych.

2.1.3. Utrzymanie pełnej ochrony konsumentów

Prawodawstwo UE gwarantuje już konsumentom daleko idące prawa, których pełne egzekwowanie jest stale priorytetem. Komisja dokona oceny egzekwowania tych praw i określi bardziej szczegółowe wytyczne we współpracy z organizacjami konsumenckimi oraz organami regulacyjnymi. Rozpatrzone zostanie włączenie przepisów dotyczących energii do załącznika do rozporządzenia w sprawie współpracy w dziedzinie ochrony konsumentów. Główna odpowiedzialność za egzekwowanie praw odbiorców energii i ich ochronę spoczywa na państwach członkowskich.

Wobec większej liczby opcji oraz ofert konsumenci tym bardziej potrzebują pewności, że przysługuje im skuteczna ochrona przed nieuczciwymi praktykami handlowymi. Organy badające te praktyki i rozpatrujące skargi w sektorze energetycznym mogłyby skorzystać ze ściślejszej współpracy ze swoimi odpowiednikami w innych państwach członkowskich.

Ubóstwo energetyczne jest kolejnym ważnym zagadnieniem wymagającym działań państw członkowskich, w którym splatają się środki polityki społecznej i energetycznej. Ubóstwo energetyczne należy zwalczać w szerszym obszarze zabezpieczeń społecznych, nie zapominając o konieczności ukierunkowanego, skutecznego wsparcia, odzwierciedlającego najlepsze praktyki w dziedzinie energetyki¹⁷.

Wyniki prac nad najlepszymi praktykami przeprowadzonych z zainteresowanymi stronami w ramach Obywatelskiego Forum Energetycznego¹⁸ uwypukliły fakt, że zwiększenie efektywności energetycznej jest zwykle najlepszym długofalowym rozwiązaniem problemu ubóstwa energetycznego. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w działaniach państw członkowskich zmierzających do wypełnienia zobowiązań w ramach prawodawstwa UE w celu zmniejszenia podatności konsumentów na zagrożenia oraz przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu¹⁹. W tym względzie szczególnie obywatelskie forum energetyczne znacznie ułatwia wymianę najlepszych praktyk w sprawie najbardziej skutecznej pomocy, przede wszystkim poprzez większą efektywność energetyczną.

Dążąc do ułatwienia państwom członkowskim wypełnienia ich zobowiązań w tym zakresie i zwiększenia przejrzystości, Komisja rozważy, w jaki sposób można ulepszyć gromadzenie danych w skali UE i monitorowanie ubóstwa energetycznego przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa, prywatności i ochrony danych osobowych. Warte namysłu

---

¹⁷ Wśród tych działań są często rozwiązania specyficzne dla sektora, takie jak poprawa efektywności energetycznej, które mogą minimalizować marnotrawstwo energii i koszty energii ponoszone przez konsumentów bardziej wrażliwych cenowo.

¹⁸ Zob. wytyczne w sprawie wrażliwych konsumentów, listopad 2013 r.:

http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20140106_vulnerable_consumer_report_0.pdf

¹⁹ Zob. opracowanie z 2015 r. na stronie: <https://ec.europa.eu/energy/en/content/energy-poverty-may-affect-nearly-11-eu-population-study>

byłoby ewentualne opracowanie wspólnych kryteriów minimalnych w celu identyfikacji sytuacji podatności konsumentów na zagrożenia²⁰ i kwestii ubóstwa energetycznego.

2.2. Urzeczywistnienie koncepcji inteligentnych domów i sieci

Inteligentne technologie dla sieci i gospodarstw domowych powinny ułatwiać udział konsumentów w nowym rynku detalicznym, nie tworząc przy tym nowych obciążeń. Zintegrowane i zautomatyzowane rozwiązania mogą umożliwić oraz uprościć działania konsumentów poprzez powiązanie inteligentnych systemów pomiarowych z inteligentnymi domowymi systemami zarządzania energią oraz inteligentnymi urządzeniami, pozwalając na łatwe zarządzanie konsumpcją, udział w szybkiej reakcji na zapotrzebowanie, a także jak najściślejsze możliwe dostosowanie zużycia do mikrogeneracji energii przy uwzględnieniu informacji cenowych. Upowszechnienie takich inteligentnych technologii będzie również sprzyjało wprowadzaniu pojazdów elektrycznych.

Mając na względzie dążenie konsumentów i systemów energetycznych do maksymalnego wykorzystania tych technologii, konieczne będzie wdrożenie inteligentnych systemów pomiarowych, które muszą być adekwatne pod względem obsługiwanych przez nie funkcji²¹. Ponadto wdrażanie zaawansowanej infrastruktury pomiarowej powinno zapewniać interoperacyjność techniczną, dając jednocześnie konsumentom dostęp do ich danych dotyczących zużycia, za pośrednictwem standardowego interfejsu na bazie otwartego oprogramowania²².

Europejskie organy normalizacyjne²³ przygotowały już kompletny zestaw norm w zakresie inteligentnych liczników oraz ogólnej struktury i poszczególnych elementów inteligentnych sieci, obejmujących zarówno technologię, jak i kwestie związane z komunikacją (tj. protokoły wymiany informacji). Komisja będzie ściśle monitorowała wdrażanie tych norm i analizowała bieżące przestrzeganie europejskich norm w zakresie inteligentnych sieci i inteligentnych systemów pomiarowych, a także konsekwentne stosowanie zalecanych funkcji tychże systemów, by zapewnić osiągnięcie pożądanego funkcjonalności i interoperacyjności.

Normy i interoperacyjność są istotne również z punktu widzenia domowej komunikacji między inteligentnymi urządzeniami a systemami zarządzania energią, tak by uczynić wyposażenie domowe reagujące na zmiany zapotrzebowania i podaży energii możliwie łatwym w instalacji i obsłudze. Przemysł musi podołać pilnej finalizacji i zastosowaniu takich norm²⁴ i powinien otrzymać wsparcie w tym zakresie. Synergię z innymi systemami domowymi (np. zaopatrzenia w wodę) należy również spożytkować do umożliwienia optymalizacji innych zasobów za pomocą inteligentnych urządzeń.

Finansowanie i wsparcie UE będą nadal wykorzystywane w celu badań i demonstracji technologii inteligentnych sieci i inteligentnych domów, oraz ich bezpieczeństwa, mając

---

²⁰ Komisja prowadzi badanie dotyczące podatności konsumentów na zagrożenia na kluczowych rynkach w Unii Europejskiej: http://ec.europa.eu/chafea/consumers/tenders_2013_cons_08.html

²¹ Zalecenie Komisji 2012/148/UE z dnia 9 marca 2012 r. w sprawie przygotowań do rozpowszechnienia inteligentnych systemów pomiarowych.

²² Np. interfejs USB i dane zaszyfrowane za pomocą DSLM/COSEM.

²³ Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN), Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC) i Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI).

²⁴ Np. ETSI/OneM2M, ontologia inteligentnych urządzeń, etykietowanie efektywności energetycznej.

na względzie zwiększenie międzynarodowej konkurencyjności przedsiębiorstw unijnych działających w tym wysoce lukratywnym sektorze.

Ponadto w nowych okolicznościach tym bardziej istotne znaczenie ma zarządzanie inwestycjami sieciowymi i funkcjonowaniem sieci w sposób opłacalny. Systemy wynagrodzeń dla operatorów systemu dystrybucyjnego powinny odzwierciedlać strukturę kosztów i zachęcać ich do opłacalnego angażowania się w innowacyjne rozwiązania w zakresie rozwoju sieci oraz do pełnienia roli neutralnego czynnika usprawniającego rynek, o ile odpowiadają za przetwarzanie danych.

Państwa członkowskie i przemysł powinny w pełni wykorzystać europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne i środki Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych w celu współfinansowania upowszechnienia inteligentnych technologii. Inwestycje w inteligentne technologie i badania naukowe, m.in. w ramach programu „Horyzont 2020”, będą niosły ze sobą wiele korzyści, jednocześnie zwiększając konkurencyjność europejskiego przemysłu w lukratywnych sektorach, o co apelowano m.in. prezentując wizję jednolitego rynku cyfrowego.

Komisja, we współpracy z Radą Europejskich Regulatorów Energetyki i Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, zapewni ujednoczenie podejścia krajowych organów regulacyjnych w kwestii regulacji operatorów systemów dystrybucyjnych, w celu zachęcania do innowacji i efektywności pod względem kosztów, jak również przejrzystości i wysokich standardów działalności w zakresie dystrybucji energii.

2.3. Szczególny nacisk na zarządzanie danymi i ich ochronę

Niebagatelną wartość na przyszłym rynku energetycznym wnosić będą duże przepływy danych i szersze włączenie technologii informacyjno-komunikacyjnych do systemów energetycznych. W związku z tym strony odpowiedzialne za gromadzenie i przetwarzanie danych w kontekście inteligentnych systemów pomiarowych lub innych usług służących wzmocnieniu zdolności odbiorców do działania powinny zapewniać bezpośredni dostęp do takich danych klientowi i dowolnej wyznaczonej przez niego stronie trzeciej. Dostęp ten powinien być skuteczny i niedyskryminacyjny²⁵. Ma to zasadnicze znaczenie, jeżeli świadczący opomiarowanie i naliczanie opłat oferuje również inne usługi na tym rynku. Chociaż przetwarzanie danych może opierać się na odmiennych modelach²⁶, neutralność podmiotów zarządzających dostępem do danych jest sprawą najwyższej wagi.

W przypadku usług o wartości dodanej, dostęp do danych o zużyciu i o rachunkach konsumenta powinny mieć jedynie osoby trzecie upoważnione przez konsumenta. W ramach strategii na rzecz jednolitego rynku cyfrowego Komisja zaproponuje w 2016 r. europejską inicjatywę w zakresie „swobodnego przepływu danych”²⁷, w której uwzględnione zostaną własność, interoperacyjność, użyteczność i dostęp do danych (w tym danych dotyczących energii).

---

²⁵ Dyrektywa 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, Zalecenie Komisji 2014/208/UE w sprawie przygotowań do rozpowszechnienia inteligentnych systemów pomiarowych.

²⁶ Sprawozdanie na stronie: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/xpert_group3_first_year_report.pdf

²⁷ <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/>

Sektor energetyczny musi przodować w kwestiach zapewniania bezpieczeństwa danych oraz prywatności i ochrony danych wszystkich konsumentów.

Wnioski Komisji dotyczące dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa sieci i informacji oraz ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, będące obecnie przedmiotem dyskusji, zawierają rozwiązania pojawiających się zagrożeń towarzyszących przetwarzaniu danych. W oczekiwaniu na przewidywany rozwój ogólnych ram regulacyjnych dotyczących bezpieczeństwa danych i ochrony prywatności, Komisja pracuje nad właściwymi instrumentami sektorowymi z zainteresowanymi przedstawicielami sektora energetycznego.

W październiku 2014 r. Komisja przyjęła zalecenie²⁸, które zawiera wytyczne dla państw członkowskich i przemysłu dotyczące sposobu przeprowadzania oceny skutków w zakresie ochrony danych, co pozwoli im przewidywać potencjalny wpływ na prawa i wolności osób, których dane dotyczą, oraz wprowadzać rygorystyczne zabezpieczenia²⁹. Przestrzeganie zalecenia umożliwi utrzymanie sektora energetycznego w awangardzie pod względem ochrony danych w sposób możliwie niezbiurokratyzowany i racjonalny pod względem kosztów.

3. PODSUMOWANIE I KOLEJNE KROKI

Realizacja nowego ładu określonego w strategii unii energetycznej oznacza umieszczenie konsumentów w sercu dobrze prosperującego i funkcjonalnego systemu energetycznego. Odpowiednie działania w tym celu można podsumować w następujących dziesięciu punktach:

1. Zapewnienie konsumentom częstego dostępu, w tym w czasie niemal rzeczywistym, do częściowo ujednoczonych, sensownych, dokładnych i przejrzystych informacji na temat zużycia i związanych z nim kosztów, a także rodzajów źródeł energii.
2. Sprawienie, aby zmiana dostawcy stała się szybkim i prostym procesem, opartym na przejrzystym przeglądzie usług bezpośrednio porównywalnym z ofertą konkurencyjnych dostawców i nieobciążonym przez dodatkowe opłaty.
3. Zapewnienie, by konsumenci byli w pełni chronieni na nowym rynku energii, w tym przeciwko nieuczciwym praktykom handlowym.
4. Zapewnienie konsumentom możliwości aktywnego uczestnictwa rynku energii i czerpania korzyści z takiego działania, na przykład poprzez dostosowanie i zmniejszanie własnego zużycia w zależności od zmian cen energii, sprzyjając zrównoważeniu i zróżnicowaniu energii odnawialnej, dzięki czynnej reakcji na zmienność popytu, zdolności wytwarzania lub magazynowania energii.
5. Utrzymanie kontroli konsumentckiej nad przechowywaniem danych dotyczących pomiaru i zużycia energii, a jeżeli konsumenci wyznaczają strony trzecie (dostawców, pośredników) uprawnione do dostępu do ich danych, ich prywatność oraz ochrona i bezpieczeństwo ich danych muszą być zagwarantowane.

---

²⁸ Zalecenie Komisji 2014/724/UE w sprawie szablonu oceny skutków w zakresie ochrony danych na potrzeby inteligentnych sieci oraz inteligentnych systemów pomiarowych.

²⁹ W zaleceniu tym zachęca się do testowania i stosowania szablonu oceny skutków w zakresie ochrony danych opracowanego wspólnie przez Komisję i przedstawicieli branży, aby służył jako narzędzie oceny i podejmowania decyzji dla podmiotów planujących lub prowadzących inwestycje w sektorze inteligentnych sieci.

6. Zapewnienie konsumentom dostępu do konkurencyjnych i przejrzystych ofert rynkowych, przy jednoczesnym zaoferowaniu konsumentom podatnym na zagrożenia lub doświadczającym ubóstwa energetycznego ukierunkowanej i skutecznej pomocy odzwierciedlającej najlepsze praktyki i przyczyniającej się do efektywności energetycznej i oszczędności energii.
7. Zapewnienie konsumentom możliwości uczestnictwa w rynku za pośrednictwem godnych zaufania pośredników, wspólnych działań i programów wspólnotowych. Pośrednicy ci muszą mieć równy dostęp do rynków i danych dotyczących zużycia oraz podlegać monitorowaniu w ten sam sposób co dostawcy.
8. Dopilnowanie pełnej interoperacyjności i łatwej obsługi inteligentnych urządzeń AGD i ich części oraz dostosowanie inteligentnych systemów pomiarowych do potrzeb wynikających z zalecanej funkcjonalności w celu maksymalizacji korzyści dla konsumentów.
9. Zapewnienie efektywnego pod względem kosztów i stabilnego funkcjonowania sieci; zapewnienie niedyskryminacyjnego przetwarzania danych pomiarowych zawierających potencjalną wartość handlową przez operatora systemu dystrybucyjnego lub inny właściwy podmiot.
10. Wzmocnienie powiązań między badaniami naukowymi, innowacjami i przemysłem służących rozwijaniu międzynarodowej konkurencyjności technologii inteligentnych sieci i inteligentnych domów, we współpracy ze wszystkimi uczestnikami rynku.

Istniejące prawodawstwo na szczeblu unijnym i krajowym oraz skuteczny nadzór regulacyjny zapewniają wiele narzędzi pozwalających zrealizować te założenia. Konieczne są działania na poziomie państw członkowskich, a wspólne inicjatywy przemysłu, organizacji konsumenckich i krajowych organów regulacyjnych będą również miały do odegrania ważną rolę w skutecznym zarządzaniu unią energetyczną. Nadchodzący przekrojowy przegląd obecnego prawodawstwa (dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii), jak również kodeksy sieci i planowana inicjatywa ws. nowej struktury rynku, wraz z ocenami ich skutków, przyniesie niejedną okazję, aby wskazać obszary, w których potrzebne są działania na poziomie UE w celu stworzenia nowego ładu dla konsumentów. Zmiana dyrektywy w sprawie etykiet efektywności energetycznej jest pierwszym krokiem, aby pomóc konsumentom w dokonywaniu świadomych wyborów, pozwalając im obniżyć rachunki za energię.